

ความอดทนกับการบริหารงานในองค์กร

Patience with organization management

พระรุ่งเกียรติ อินทปญโญ

PhraRungkiat Intapanyo

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Intapanyo3@gmail.com

Retrieved: January 20, 2023; Revised: January 30, 2023; Accepted: February 3, 2023

บทคัดย่อ

ความอดทนระงับกิเลสที่จะทำให้เกิดการล่วงเกินทางกาย ทางวาจา และทางใจ เพื่อปิดช่องว่างแห่งการเบียดเบียนกัน ปิดป้องโอกาสแห่งการทำร้าย โดยตั้งอยู่บนฐานของปัญญา ไม่คิดอาฆาตพยาบาท และเบียดเบียน สามารถปรับเปลี่ยนอารมณ์อันขมขื่นเคียดแค้น จนกลายเป็นอภัยทาน เกิดความรักและความเมตตา การกระทำตามระเบียบแบบแผนในสิ่งที่ทำหรือกิจที่ทำหรือที่ได้รับมอบหมายให้ทำ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ อันเป็นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เพื่อประโยชน์แต่ตนเองและสังคมรอบที่ดงามที่สุด สวยงาม ดั่งงาม ก็คือ “อยู่ในกรอบธรรมะ” ทำให้เกิดความสำนึกแต่เรื่องงาม รู้จักผิด รู้จักชั่ว รู้จักเสื่อม รู้จักเหตุของความเสื่อม รู้จักเหตุของความเจริญ จะคิดอะไร จะพูดอะไร หรือจะทำอะไร ความสำนึกรู้สึกผิดชอบคอยเตือนว่าอย่าคิดอย่างนั้น อย่าพูดอย่างนั้น อย่าไปทำนั้น อย่าคบคนอย่างนั้น มันจะเกิดความเสียหาย และได้ให้หลักคิดในการทำงานไว้ว่า อันการงาน คือ คุณค่าของมนุษย์ของมีเกียรติสูงสุดอย่างสงสย ถ้าสนุกด้วยการงานเบิกบานใจไม่เท่าไร ได้รู้ธรรม ฉ่ำซึ่งจริงเพราะการงานเป็นต้วการประพฤติธรรมกุศลกรรมกล้าปณามมีค่ายิ่ง ถ้าจะเปรียบก็เปรียบคนฉลาดยิ่ง นั้ดเดียววิ่งเก็บนกหลายพกมาคือการงานนั้นต้องทำด้วยสติ มีสมาธิขันติ มีอุตสาหะ มีสัจจะ มีทมะ มีปัญญา มีศรัทธาและกล้าหาญ รักงานจริงอันที่จริง การงาน นั้นน่ารัก เมื่อยังไม่ รู้จัก ก็อองขนาง (คือไม่ชอบ) ไม่รู้จัก ก็ปล่อยปละแล้วละวางบ้างร้องคราง เมื่อรอหน้าว่าเป็องจริงแต่ที่แท้การงานนั้นน่ารัก สอนให้คนรู้จักไปทุกสิ่ง ถ้ายังทำ ยิ่งฉลาด ไม่พลาดยิ่งได้ตรงดิ่ง สิ่งอุกฤษณ์ คือ จิตเจริญการงานนี้ ดูให้ดี มันน่ารัก เป็นการชักธรรมะมา นำสรรเสริญ คือ มีสติ ฉันทะ ทมะเกินครึ่งหยุดเพลิน จิตก็วาง ทางนิพพานอันการงาน นั้นประเสริฐ ตรงที่สนุกยังทำงานยังเป็นสุขทุกสถานทำชีวิตให้สดใสเบิกบานในการประจำวันนั่นเอง

คำสำคัญ: ความอดทน, การบริหารงานในองค์กร

Abstracts

Patience suppresses the desire to cause physical, verbal, and mental abuse to close the gap of encroachment. To prevent the chance of harm Which is based on wisdom Do not think of malice And encroach Can change the bitter, resentful emotions Until forgiveness Love and compassion An act according to the rules of action or activity performed or assigned To achieve the objectives set by Which is a response to human needs For the sake of oneself and the society. The most beautiful, beautiful, beautiful frame is "in the Dharma frame", causing awareness, but about beauty. Knowing the cause of progress, thinking about what to say, or what to do. Don't think so Don't say that Don't go there Don't be like that person. It will damage And gave the principle of working that Is human value The highest honor of the doubt. If enjoying with joy, not much joy, knowing the true juicy, because the work is a moral behavior, merit, merit, merit, precious. Many birds carry, that the work must be done with consciousness, concentration, tolerance, utopia, truth, metta, wisdom, faith and courage. Love the true work. In fact, the work is cute. When I do not know, I would like (I do not like), do not know, then leave and leave each other Some cried when waiting for the face to be bored, but the truth is that the work is cute, teaches people to know everything, the more clever they do not miss the more straight things. Love is a draw of dharma. The praise That is, having a mindfulness, exceeding one's mind, stopping the pleasures of the mind, then laying the way to Nirvana, the more noble the work, the more enjoyable the work is, the happier every place makes life brighter and happier in daily life.

Keywords: Patience, Management

บทนำ

บุคคลผู้มีความอดทน ย่อมไม่มีอันตรายแก่ใคร ๆ มีแต่จะนำประโยชน์สุขมาให้แก่บุคคลผู้ที่คบหาเสวนา ด้วยอย่างเดียว เพราะบุคคลผู้มีความอดทน ย่อมเป็นผู้มีมงคลคือเหตุแห่งความเจริญในตนอยู่แล้ว จะประกอบกิจการทุกสิ่งล้วนทำด้วยปัญญาอันประกอบด้วยเหตุผลทั้งสิ้นอีกทั้งเป็นหนักแน่น ไม่หวั่นไหวได้ง่าย ส่วนบุคคลผู้ที่ไม่มีความอดทน ย่อมตรงกันข้าม คือ เมื่อได้ประสบกับอารมณ์ที่ไม่น่าพอใจเข้า ก็อาจจะแสดงกิริยาอาการอันไม่งาม ไม่น่าชมออกมาได้ตลอดเวลา ทุกโอกาสสถานที่ และเมื่อเป็นเช่นนี้ การประกอบกิจการทุกสิ่งทุกอย่าง หรือการคบหาสมาคมกัน เพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์สุขต่อกันนั้น ก็ย่อมจะถึงกาลเสื่อมเสียไปจนถึงเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ทั้งปกป้องกันตัวเองมิให้สร้างเวรภัยใด ๆ และยังสามารถบังคับใจตัวเองไม่ให้ตก

ไปสู่อำนาจของกิเลส อันเป็นหนทางที่จะทำให้เกิดความเสื่อมในชีวิต นำพาไปสู่หนทางเรือกอบาย ในองค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่และชาวตำบลคงใหญ่ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ถือได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการขาดหลักขันติ ซึ่งจะเห็นได้จากปัญหาของการไม่อดทนต่อการทำงาน ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้น เพราะขาดความอดทน อดกลั้น ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาในการดำเนินชีวิต เป็นเหตุการณ์ดำเนินชีวิตต้องเกิดความลำบาก และประสบกับปัญหาอยู่ตลอดเวลา เพราะมนุษย์โดยธรรมชาตินั้น ถือได้ว่าเป็นสัตว์สังคม (Social animal) (โกวิท วงศ์สุวรรณ, 2543) แต่ถึงแม้ว่าจะมีผู้ให้คำจำกัดความไว้หรือไม่อย่างไรก็ตาม ความเป็นสังคมของมนุษย์ ย่อมเกิดขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์ตั้งแต่เริ่มก่อตัวหรือเริ่มปรากฏมีมนุษย์ขึ้นมาในโลก ซึ่งในระยะเริ่มต้นนั้นมนุษย์ก็ มิได้แตกต่างไปจากสัตว์ประเภทอื่นๆ กล่าวคือ เป็นสิ่งที่มีชีวิตและมีสัญชาตญาณในการแสวงหาและปกป้องตนเอง ตามเหตุปัจจัยที่จะพึงกระทำได้ (พระราชปริยัติ (สฤชดี สิริธโร), 2550) การอยู่ร่วมกันในลักษณะสังคมของ บรรพชนที่เรียกว่า “สังฆะ” หมายถึง หมู่หรือกลุ่มบุคคลมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งจะพบว่าระบบสังฆะ นี้เองที่เป็นบ่อเกิดของพระวินัยคือ กฎเกณฑ์ที่สังคมพึงยอมรับและปฏิบัติร่วมกันทั้งในส่วนที่เป็นข้อห้ามและข้อ อนุญาต โดยคำว่า สังฆะ นั้นยังมีความหมายอีกนัยหนึ่งก็คือ หมายถึง พระสงฆ์จำนวน 4 รูป (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2538) ขึ้นไปซึ่งเป็นจำนวนของพระสงฆ์ที่สามารถทำสังฆกรรมและประกอบพิธีกรรมบางอย่างของ สังคมได้ การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมและดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอดนั้น ย่อมมีความรักความสามัคคีต่อกันและ จะต้องมีการสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งในบางครั้งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์มิได้ดำเนินไปอย่างราบรื่นหรือเป็น ระเบียบแบบแผน เนื่องจากความแตกต่างในด้านสภาพแวดล้อมการศึกษาและพื้นฐานทางความคิด ดวงเด่น นุเรมรัมย์, 2545) ดังนั้น จึงต้องมีระเบียบวินัยอันดีงามเพื่อเชื่อมโยงความสามัคคีพร้อมเพรียงของมวลมนุษย์ (พระมหาอดุลย์ คนแรง, 2541)

ค่านิยมของความอดทน

ความอดทน กิริยาที่อดทน ความอดกลั้นความไม่ดุร้าย ความไม่เกรี้ยวกราด ความเข้มแข็งแห่งจิต (ที.ม. (ไทย) 10/90/50)

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ได้แสดงความหมายของขันติไว้ดังนี้ “ขันติ ความอดทน คือ ทนลำบาก ทนตรากตรำ ทนเจ็บใจ ความหนักเอาเบาสู้ เพื่อบรรลุจุดหมาย ที่ตั้งงาม” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้แสดงความหมายของขันติไว้ดังนี้ “ขันติ, ขันตี น. ความอดกลั้นต่อ สิ่งที่ไม่พอใจ ความอดทน (ป. ขนติ = ความอดทน เป็นบาร์มี 1 ในบาร์มี 10)” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

เอกสารทางวิชาการที่แสดงความหมายของขันติดังที่ผู้วิจัยได้ศึกษามา นิยามความหมาย ของขันติไว้ คล้ายคลึงกัน คือ ความอดทนอดกลั้นทั้งทางกาย และทางใจต่อสิ่งที่มากระทบ โดยกิริยาที่เหมาะสม เพื่อบรรลุ จุดมุ่งหมายที่ตั้งงาม ซึ่งการแสดงความหมายของขันติในคำอธิบายศัพท์อื่น ๆ ได้อธิบายไว้ ในทำนองเดียวกัน เช่น

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ได้แสดงความหมายของขันติไว้ ดังนี้ “ขันติ ความอดทน อดได้ทนได้ เพื่อบรรลุความดีงามและความมุ่งหมายอันชอบ”(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546)

ธรรมาภิธาน พจนานุกรมคำสอนพระพุทธศาสนา ได้แสดงความหมายของขันติไว้ ดังนี้ ขันติ คือ กิริยาที่อดทนต่อโลภะ ความอยากได้ ต่อโทสะ ความโกรธเคืองจนถึง ความพยายาหมุ่นรำย ต่อโมหะ ความหลงมกมาย เมื่อได้ประสบกับอารมณ์ที่ยั่วให้เกิด ความอยากได้ อยากล้างผลาญ อยากเบียดเบียนก็อดทนไว้ ไม่แสดงวิกลวิการ อันชั่วร้าย ทางกายวาจาออกไป ตามอำนาจแห่งโลภะ โทสะ โมหะ และอดทนต่อทุกขเวทนา มีเย็น ร้อน เป็นต้น อันทำให้ลำบาก อดทนตรากตรำประกอบการทำงานต่าง ๆ อดทน ต่อถ้อยคำที่มีผู้กล่าวชั่ว ไม่เป็นที่พอใจ (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน), 2553)

สารานุกรมพระพุทธศาสนา ได้แสดงความหมายของขันติไว้ ดังนี้ “ขันติ คือ ความอดกลั้น เรียกตามคำบาลี ในที่ทั่วไปว่า ขันติ แต่ในอาพวกสูตร เรียกว่า จีติ แปลว่า ความหยุดใจ” (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2529)

แนวสอนธรรมะ ตามหลักสูตรนักธรรมตรี ของพັນเอกปิ่น มุทุกันต์ ได้แสดงความหมายของขันติไว้ดังนี้ ขันติ ความอดทน หมายถึง การรักษาปกติภาพของตนไว้ได้เมื่อถูกกระทบด้วยสิ่งอันไม่พึงปรารถนา จำแนกตามเหตุที่ควรอดทนเป็น 4 อย่าง คือ

- 1) ทนต่อความลำบากตรากตรำ ไม่แสดงความขี้เบะแงงงอน
- 2) ทนต่อทุกขเวทนา คือ เมื่อเจ็บป่วยไม่แสดงอาการทรมนทรมายเกินเหตุ
- 3) ทนต่อความเจ็บใจ คือ ทนต่อความกระทบแดกดันของคนอื่น
- 4) ทนต่ออำนาจกิเลส คือ เมื่อได้ลาภยศก็ไม่แสดงอาการตื้นเต้นตาโต (ปิ่น มุทุกันต์, 2514)

การบริหารงานในองค์กร

การบริหาร คือ กระบวนการจัดการ และดำเนินการทุก ๆ ด้าน เพื่อให้การคณะสงฆ์ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของการวัด และเป็นฐานรองรับพระศาสนามีความก้าวหน้า สามารถอำนวยความสะดวก เสริมสร้างความผาสุก ความถูกต้อง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม และแสดงความเมตตาอนุเคราะห์ต่อปวงชน ปรากฏชัดทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม (พระธรรมวรนายก (โอภาส นิรุติเมธี), 2546) นอกจากนี้ยังหมายถึงการปกครอง (Government) การดูแลรักษาหมู่คณะ และการดำเนินงานหรือจัดการ (Management) กิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะ หรือองค์กรต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามนโยบาย (Policy) และวัตถุประสงค์ (Purposes/Objectives) ขององค์กรนั้น ๆ ด้วยดีมีประสิทธิภาพ (Efficiency) (พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล), 2551)

ผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมะสำหรับผู้บริหารงาน คือ จะต้องมีความหนักแน่นมั่นคง และสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคลและรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์กร (พระมหา

วุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี), 2550) ดังนั้นการบริหารจัดการ จึงเป็นกระบวนการของการแสวงหา และการผสมผสานทรัพยากรที่สำคัญ 3 ประเภท คือ มนุษย์ การเงิน และทรัพยากรด้านกายภาพ เพื่อที่จะได้บรรลุเป้าหมายหลักขององค์การในการผลิตสินค้าหรือบริการซึ่งเป็นที่ปรารถนาของสังคม การบริหารโดยสรุปก็คือ

1. การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จโดยลำพังคนเดียว ไม่ใช้การบริหารหรือการจัดการ การบริหารหรือการจัดการเกิดขึ้นในบริบทของกลุ่ม โดยอย่างน้อยที่สุดกลุ่มนั้นจะต้องมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

2. กลุ่มบุคคลดังกล่าวจะต้องมีเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน และผู้จัดการจะมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะแนวทางในการกำหนดเป้าหมายของกลุ่มหรือเป็นผู้ที่กำหนดเป้าหมายของกลุ่มเอง ในกรณีที่เป้าหมายของกลุ่มมิได้กำหนดขึ้นมาจากภายนอกหรือจากหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป

3. การจัดการเป็นงานด้านสมอง ใช้ความคิด ปฏิภาณ และการตัดสินใจ เพื่อสร้างเงื่อนไขและรักษาไว้ซึ่งเงื่อนไขสำหรับการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม (ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ, 2540)

จึงกล่าวได้ว่าการบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ กล่าวคือ มีหลักการ กฎเกณฑ์และทฤษฎีที่เชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน โดยลักษณะเช่นนี้การบริหารงานจึงเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าวิเคราะห์การบริหารงานในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารงานแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม (จันทราณี สงวนนาม, 2536)

นอกจากนี้การบริหารงานเป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน (สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภักษ์, 2536) หรือความพยายามที่จะสั่ง และผสมผสานความพยายามของมนุษย์ ซึ่งมีจุดรวมที่มุ่งสู่จุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายบางอย่าง การบริหารเป็นกิจกรรมที่จำเป็นของผู้บริหาร ในองค์การซึ่งมีหน้าที่สั่งการ ให้ความสะดวกในการทำงานของกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2540)

การบริหารเป็นทั้งศิลป์ ศาสตร์ และอาชีพ กล่าวคือ กรณีที่เป็นศิลป์ (art) หมายถึง บุคคลได้ใช้ทักษะและความรู้ที่พัฒนาขึ้นของแต่ละบุคคล เพื่อให้บรรลุจุดหมายใดจุดหมายหนึ่ง กรณีที่เป็นศาสตร์ (science) เป็นองค์ความรู้ในสิ่งที่เกิดจากการสืบค้นหาความรู้ใหม่ ด้วยวิธีเชิงวิทยาศาสตร์ มีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การประมวลผลข้อมูล การตั้งสมมุติฐาน และการทดสอบสมมุติฐาน กรณีที่เป็นอาชีพ (profession) นั้น อาชีพเกิดจากความเป็นศิลป์และความเป็นศาสตร์โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่แสดงถึงความเป็นอาชีพใด ๆ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2542) และเป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ (สมัยศ นาวิกการ, 2544)

จากแนวคิดดังกล่าวนี้ สรุปความหมายของการบริหารว่า การบริหารก็คือการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำงานโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ พร้อมทั้งใช้ทรัพยากรทางการบริหารมาจัดดำเนินการตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

ความอดทนกับการบริหารงานในองค์กร

การกระทำตามระเบียบแบบแผนในสิ่งที่ทำหรือกิจที่ทำหรือที่ได้รับมอบหมายให้ทำ เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ อันเป็นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เพื่อประโยชน์แต่ตนเองและสังคมรอบที่ ดึงงามที่สุด สวยงาม ดึงงาม ก็คือ “อยู่ในกรอบธรรมะ” ทำให้เกิดความสำนึกแต่เรื่องงาม รู้จักผิด รู้จักชั่ว รู้จักเสื่อม รู้จักเหตุของความเสื่อม รู้จักเหตุของความเจริญ จะคิดอะไร จะพูดอะไร หรือจะทำอะไร ความสำนึกรู้สึกผิดชอบ คอยเตือนว่า อย่าคิดอย่างนั้น อย่าพูดอย่างนั้น อย่าไปทำนั้น อย่าคบคนอย่างนั้น มันจะเกิดความเสียหาย และได้ให้ หลักคิดในการทำงานไว้ว่าอันการงาน คือ คุณค่าของมนุษย์ของมีเกียรติสูงสุดอย่างสงสย ถ้าสนุกด้วยการงานเบิก บานใจไม่เท่าไรได้รู้ธรรมฉ่ำซึ่งจริงเพราะการงานเป็นตัวยการประพฤติธรรม กุศลกรรมกล้ำปณามามีค่ายิ่ง ถ้าจะ เปรียบก็เปรียบคนฉลาดยิ่งนักเดียววิ้งเก็บนกหลายพกมาคือการทำงานนั้นต้องทำด้วยสติมีสมาธิขันติ มีอุตสาหะ มีสัจจะ มีทมะ มีปัญญา มีศรัทธาและกล้าหาญ รักงานจริงอันที่จริง การงานนั้นน่ารักเมื่อยังไม่รู้จัก ก็อาจขนาง (คือไม่ชอบ) ไม่รู้จัก ก็ปล่อยปละแล้วละวางบ้างร้องคราง เมื่อรอนหน้าว่าเบื่อจริงแต่ที่แท้การงานนั้น น่ารักสอนให้คนรู้จักไปทุกสิ่ง ถ้ายังทำยิ่งฉลาดไม่พลาดยิ่งได้ตรงดังสิ่งอุกฤษฏ์ คือ จิตเจริญการงานนี้ ดูให้ดี มัน น่ารัก เป็นการชักธรรมะมาน่าสรรเสริญ คือ มีสติ ฉันทะ ทมะเกินครึ่งหยุดเพลิน จิตก็วาง ทางนิพพานอันการงาน นั้นประเสริฐ ตรงที่สนุก ยิ่งทำงาน ยิ่งเป็นสุข ทุกสถาน ทำชีวิต ให้สดใสใจเบิกบานในการประจำวันนั่นเอง

สรุป

ความอดทนคือกิริยาที่อดทนต่อโลภะ ความอยากได้ ต่อโทสะ ความโกรธเคืองจนถึง ความพยาบาทมุ่งร้าย ต่อโมหะ ความหลงมกมาย เมื่อได้ประสบกับอารมณ์ที่ยั่วให้เกิด ความอยากได้ อยากล้างผลาญ อยากเบียดเบียนก็ อดทนไว้ ไม่แสดงวิกลจริตอันชั่วร้าย ทางกายวาจาออกไป ตามอำนาจแห่งโลภะ โทสะ โมหะ และอดทนต่อ ทุกขเวทนา มีเย็น ร้อน เป็นต้น อันทำให้ลำบาก อดทนตรากตรำประกอบการทำงานต่าง ๆ อดทน ต่อถ้อยคำที่มีผู้ กล่าวชั่ว ไม่เป็นที่ชอบใจ การบริหารก็คือการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันทำงานโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ พร้อมทั้งใช้ทรัพยากรทางการบริหารมาจัดดำเนินการตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ร่วมกันความอดทนระงับกิเลสที่จะทำให้เกิดการล่วงเกินทางกาย ทางวาจา และทางใจ เพื่อปิดช่องว่างแห่งการ เบียดเบียนกัน ปิดป้องโอกาสแห่งการทำร้าย โดยตั้งอยู่บนฐานของปัญญา ไม่คิดอาฆาตพยาบาท และเบียดเบียน สามารถปรับเปลี่ยนอารมณ์อันขมขื่นเคียดแค้น จนกลายเป็นอภัยทาน เกิดความรักและความเมตตา การกระทำ ตามระเบียบแบบแผนในสิ่งที่ทำหรือกิจที่ทำหรือที่ได้รับมอบหมายให้ทำ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ อันเป็นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เพื่อประโยชน์แต่ตนเองและสังคมรอบที่ดึงงามที่สุด สวยงาม ดึงงาม

ก็คือ “อยู่ในกรอบธรรมะ” ทำให้เกิดความสำนึกแต่เรื่องงาม รู้จักผิด รู้จักชั่ว รู้จักเสื่อม รู้จักเหตุของความเสื่อม รู้จักเหตุของความเจริญ จะคิดอะไร จะพูดอะไร หรือจะทำอะไร ความสำนึกนี้รู้สึกผิดชอบคอยเตือนว่า อย่าคิดอย่างนั้น อย่าพูดอย่างนั้น อย่าไปทำนั้น อย่าคบคนอย่างนั้น มันจะเกิดความเสียหาย และได้ให้หลักคิดในการทำงานไว้ว่า อันการงาน คือ คุณค่าของมนุษย์ ของมีเกียรติสูงสุด อย่างสงสย ถ้าสนุกด้วยการงานเบิกบานใจ ไม่เท่าไร ได้รู้ธรรม ฉ่ำซึ่งจริงเพราะการงาน เป็นตัวการ ประพฤติธรรม กุศลกรรม กล้าปณมา มีค่ายิ่ง ถ้าจะเปรียบก็เปรียบคนฉลาดยิ่ง นัตเดียววิ้ง เกือบนก หลายพกมาคือการทำงาน นั้นต้องทำ ด้วยสติ มีสมาธิ ขันติ มีอุตสาห มีสัจจะ มีทมะ มีปัญญา มีศรัทธาและกล้าหาญ รักงานจริงอันที่จริง การงาน นั้นน่ารัก เมื่อยังไม่ รู้จัก ก็อาจขนาง (คือไม่ชอบ) ไม่รู้จัก ก็ปล่อยปละแล้วละวาง บ้างร้องคราง เมื่อรอน้ำ ว่าเปื้อจริงแต่ที่แท้ การงาน นั้นน่ารัก สอนให้คน รู้จักไปทุกสิ่ง ถ้ายังทำ ยิ่งฉลาด ไม่พลาดยิ่งได้ตรงดิ่ง สิ่งอุกฤษฎ์ คือ จิตเจริญการงานนี้ ดูให้ดี มันน่ารัก เป็นการชักธรรมะมา นำสรรเสริญ คือ มีสติ ฉันทะ ทมะเกินครึ่งหยุดเพลิน จิตก็ว่าง ทางนิพพานอันการงาน นั้นประเสริฐ ตรงที่สนุก ยิ่งทำงาน ยิ่งเป็นสุข ทุกสถาน ทำชีวิต ให้สดใสใจเบิกบานในการประจำวันนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์. (2543). *พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมืองในทศวรรษที่ 21*. นครปฐม: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมกำแพงแสน.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2536). *เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง*. กรุงเทพฯ: ม.ท.ท.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2540). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม.
- ดวงเด่น นุธรรมรัมย์. (2545). *พุทธจริยศาสตร์กับแนวคิดเรื่องสงครามที่เป็นธรรม (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2540). *วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิ่น มุกทุกันต์. (2514). *แนวสอนธรรมะ ตามหลักสูตรนักธรรมตรี*. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2538). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมวรนายก (โอภาส นิรุติเมธี). (2546). *ธรรมปริทัศน์ “46”*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภูมิจัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี). (2550). *คนสำราญงานสำเร็จ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

พระมหาอดุลย์ คนแรง. (2541). *การศึกษเชิงวิเคราะห์มังคลัตถที่ปนี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล). (2551). *การบริหารวัด*. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

พระราชปริยัติ (สฤษดิ์ สิริธโร). (2550). *แนวความคิดจัดระเบียบสังคมเชิงพุทธ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). *การบริหารหลักการทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2553). *ธรรมภาณพจนานุกรม คำสอนพระพุทธศาสนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักเลขานุการ สมเด็จพระสังฆราช.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2529). *สารานุกรมพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมยศ นาวิการ. (2544). *การบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสียกฤษฎ์. (2536). *หลักการบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ก.พ..